

Орислава Графська

доцентка кафедри готельно-ресторанного бізнесу
*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського,
м. Львів*

Андрій Сиванич

аспірант спеціальності «Туризм»
*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського,
м. Львів*

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ТУРИЗМ: ПОШУК І ВИБІР НОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ВІДПОЧИНКУ

У наукових роботах низки вітчизняних та іноземних дослідників є багато обґрунтованих підходів до класифікації видів туризму за різними ознаками. Але умовно види туризму можна поділити на дві великі групи: масовий туризм та альтернативний.

Масовий туризм передбачає організоване переміщення великої кількості людей до спеціалізованих місць, подорожі популярними туристичними напрямками, особливо – під час свят або в сезон літніх відпусток.

Масові виїзди вважаються найбільш популярним видом туризму, оскільки дуже часто це – найдешевший спосіб поїхати на відпочинок. Масовий туризм передбачає відвідування великих історичних центрів, курортних містечок, тематичних парків, інших популярних локацій, які вже стогнуть від навали туристів. Скажімо, в Амстердамі, на 860 тисяч мешканців припадає 18 мільйонів туристів. Це – більше, ніж усе населення Нідерландів.

Деякі заходи масового туризму включають відпочинок на популярних пляжах, відвідування тематичного парку (для прикладу, Світ Діснея), круїзи, катання на лижах у горах тощо. Гонконг, Сінгапур, Лондон, Бангкок, Париж, Макао, Нью-Йорк та Стамбул – найпопулярніші туристичні марш-

рути. Їх можна охарактеризувати як напрямки масового туризму. Масовий туризм може давати величезні прибутки місцевим регіонам. Однак, великі скупчення людей завдають величезної шкоди навколишньому середовищу. І гроші, які приносить масовий туризм місцевим бюджетам і підприємцям, уже не можуть компенсувати збитків.

Тому впродовж останніх років дедалі більшої популярності набуває альтернативний туризм. Альтернатива – це завжди вибір.

Альтернатива (від лат. *alter* – один із двох) – необхідність вибору однієї з двох можливостей, що виключають одна одну. Теза, що допускає одну з двох або кількох можливостей [1].

Альтернативний туризм – це поєднання туристичних продуктів або окремих туристичних послуг. Альтернативний туризм передбачає формування невеликих груп людей, які подорожують до місць, які не є популярними туристичними напрямками. Простими словами, це коли невеликі групки людей планують подорож на свій смак і побажання. Таким чином, це передбачає подорож безлюдними місцями та не в пікові сезони відпочинку. Він характеризується індивідуальними видами діяльності та бажанням туристів відчувати місцеву культуру, познайомитися з побутом та довкіллям.

Протягом останніх років популярності набув гостьовий туризм. Ідея дуже проста: є люди, готові абсолютно безплатно прийняти в себе туриста. І сам турист чудово вписується в життя місцевого мешканця, оскільки живе за його правилами. Цей досвід дуже поширений серед молоді.

Відомою практикою серед мандрівників є екотуризм. Туристи виїжджають за межі великих урбаністичних міст. Зазвичай, відвідують різноманітні села, багаті традиціями та духовною культурою, живуть в простих хатинах і споживають просту їжу. Часто відвідують заповідники, де можна пожити в наметовому містечку та поспостерігати за світом дикої природи.

Особливої популярності набуває гастрономічний туризм. Ціль цього виду туризму – подорож екзотичними країнами з метою відвідувати ресторани та кафе у пошуках незвичних страв, рецептів чи напоїв, характерних тільки для певної місцевості або закладу. Звичайно, екзо-ресторани є у будь-якому місті, але особливо атрактивними є саме ресторани з етнічною кухнею і атмосферою.

Цікавим для багатьох є фототуризм. Тобто, фототуристи шукають сприятливі умови для фотозйомки, відвідують майстер-класи з фотомистецтва. Особливо популярними у фототуризмі є напрямки в Тибет, Ефіопію, Непал, Індію та інші екзотичні міста та країни.

Мета івент-туризму – відвідання важливих світових подій. Про це можна здогадатися вже із самої назви. Цей вид туризму надзвичайно цікавий, адже хто б не хотів побувати на концерті улюбленого гурту, відвідати етнофестиваль та зануритись у невідому культуру країни, подивитись фінал чемпіонату світу з улюбленого виду спорту чи побувати на прем'єрі нового фільму, де буде присутнім його режисер? Чудова мотивація для подорожі.

Багато прихильників недовготривалих мандрівок надають перевагу такому виду альтернативного туризму, як сільський туризм. Замість будильника – спів півня, замість горнятка кави – склянка свіжого молока, замість товарів із супермаркета – овочі з грядки. Згадати відпочинок у бабусиному селі та повернутись у дитинство, та й, взагалі, наче на сто років назад у часі – гарна ідея [3].

Термін «альтернативний туризм» охоплює також поняття активного туризму, до якого належать піші прогулянки, трекінг, велотуризм, пригодницький туризм, гірськолижний альпінізм, рафтинг, дайвінг, спелеологія, скелелазіння, верхова їзда [2].

Альтернативний туризм включає в себе етнографічні тури, екотури, тематичні тури та інші невеликі туристичні заходи. Цікавим і перспективним різновидом альтернативного туризму є рафтинг (англ. rafting) – вид екстремального

спорту, швидкісний сплав гірською річкою через пороги на надувному човні (рафті), плоті або на тубі. Рафтинг в Україні особливої популярності набув у Карпатах, оскільки цей гірський регіон багатий на велику кількість річок зі стрімкою течією, які ідеально підходять для швидкого та екстремального сплаву [4].

Наш регіон дає можливість розвивати також піші прогулянки, скелелазіння, велотуризм. Популярності впродовж останніх років набув трекінг (trekking). Це – багатоденний хайкінг. Головна відмінність – турист вирушає в похід не на 1-2 дні, а на кілька тижнів. Трекінг проходить по маркованих стежках, виходити за які не рекомендується (з метою безпеки, як у Непалі) або забороняється (для збереження навколишнього середовища, як в Ісландії). Трекінг – це різновид пішого туризму, короткотривала подорож по різних місцях. Найчастіше – це гори або ліси. Шанувальників трекінгу приваблює у ньому не тільки можливість насолодитися красою природи, але й перешкоди, які вони долають самостійно. Трекінг – це не тільки планомірний рух заданим маршрутом, але й пізнавальна подорож. Пішохідні походи – чудова можливість побачити країну зсередини, познайомитися з її традиціями та культурою.

Велосипедний туризм – захопливий і порівняно недорогий вид активного відпочинку і спорту. Все, що треба для велотуризму – це велосипед і непогана фізична підготовка. Жодних перешкод для велосипедного туризму не існує – паливо велосипеду не потрібне, він проїде у важкодоступні для автомобіля місця, для перетину складної місцевості велосипед можна перенести на руках і навіть узяти в потяг. Подорож на велосипедах вигідно відрізняється від пішохідного туризму швидкістю пересування, а від автотуризму – користю для здоров'я. Їзда на велосипеді зміцнює м'язи ніг, підвищує витривалість, покращує діяльність серцево-судинної і дихальної систем. Сучасні туристичні велосипеди легкі в керуванні, миттєво набирають швидкість і мають невелику вагу [5].

Отож, альтернативний туризм має переваги і перспективу в майбутньому. Він не вимагає великих зусиль щодо організації подорожі для групи з кількох людей. Це – малозатратний вид туризму. Подорожуючи родиною чи невеликою групою однодумців, люди мають більше можливостей насолодитися відпочинком. Оскільки альтернативний туризм – це індивідуальний досвід, можна продумати та спланувати свою мандрівку відповідно до власних уподобань, на відміну від масового туризму, де тур, як правило, планується кимось іншим.

Альтернативний туризм також можна розглядати як природоохоронний туризм, оскільки він не завдає шкоди довкіллю, а невеликі групи людей залишають після себе обмежену кількість сміття. Це ще один вагомий фактор, який свідчить про те, що альтернативний туризм має переваги над туризмом масовим і з кожним роком здобуває дедалі більше шансів на розвиток.

Література:

1. Альтернатива. URL: <https://cutt.ly/G1HzD8T>
2. Альтернативний туризм. URL: https://uk.upwiki.one/wiki/Alternative_tourism
3. Альтернативний туризм – що це? URL: <https://cutt.ly/j1HcqD9>
4. Рафтинг на Черемоші. URL: <https://www.tourclub.com.ua/uk/tours/rafting/cheremosh>
5. Трекінг (піші походи) як вид активного відпочинку. URL: <https://mustang.lviv.ua/archives/899>.
6. Велотуризм – Рідна країна. URL: <http://ridna.ua/2015/04/97221/>